Donnċaḋ Mór an Ġorta Ḃig.

Ḃí fear ṫall i mbád Ṫí Cloga a dtugaḋ siad Donnċaḋ Mór air; agus ḃí dreaṫáir aige. Ṡé an t-ainm a ḃí air Macón; agus ċuir sé fios amaċ ar ḋaoine móra na hÉireann uilig teaċt ċoim fada leis an dinnéar, ag ceapaḋ go raiḃ sé an tsaiḋbir, Donnċaḋ Mór.

Agus ṫáinig sin ċuige, an muinntir sin uilig, nó ḃí siad le tígeaċt aige, agus ċuaiḋ sé [Donnċaḋ Mór] síos ag leaṫa Ḋonnċaḋa go bád Ṫí Cloga agus duḃairt sé dán ann, agus d'éiniġ an bád fada aníos aige loma lán lóċtuiġċe le ċuile sórt dá raiḃ le leagan ar bord ag daoine uaisle ar biṫ, agus nuair a ḃí sé sin aige ġaḃ an t-aingeal aige.

"Tá rán do ḋán a Ḋonnċaḋ."

"Cé'n áit í?" adeir Donnċaḋ

"An té a mbéiḋ an dán aige
béiḋ an rán aige
Agus an té a mbéiḋ an rán aige
béiḋ an dán aige."

Agus ġab sé annsin isteaċ sa teaċ ag mór-uaisle na hÉireann agus ní raiḃ rud ar biṫ ag teastáil uaḃ naċ raiḃ acaḃ agus ní raiḃ aon blas ag Donnċaḋ dá méad a ṫáinig sa mbád fada aċ caora ḋuḃ. Agus annsin nuair a bís a ndóiṫin iṫte agus ólta ag mór-uaisle na hÉireann dubairt an file:

Naċ mairg naċ gceangluiġeann a ċiall
Agus naċ gcuireann srian le n-a ġuí;
Agus anois ó ṫáinig an feal
Naċ maiṫ an blaḋ an ċaora ḋuḃ.

Ṫáinig an taiġneal annsin ag Donnċaḋ Mór agus dubairt sé go raiḃ impiḋe ar biṫ aige le fáġail a d'iarrfaḋ sé. Agus dubairt Donnċaḋ leis guraḃ é a raiḃ sé a iarraiḋ naoi naonḃar de na daoine ba ġoire dó a ḃeiṫ

ins na flaiṫis i n-éinḟeaċt leis féin

“Ó, a Ḋonnċaḋ Ṁóir an Ċroiḋe Ḃig, naċ mairg duit nár lean an saoġal láṫair ċom maiṫ leat an méad a d'iarr tú, agus ḃí sé le fáġail agat”, adeir an t-aingeal leis.

7000.
10,000
5000
3000
8000
2500
5000
5000
9000
1500
7000
63,000

Aċt na nArm Teine

forálṫar	is provided
ar ṡon gaċ cionnta	in respect of each offence
gaċ cionnta dá léi	each such offence
ar a ciontuġ / ar an slí aċmair	on summary conviction
más roġa leis an gcúirt	At the discretion of court.
i dteannta daor-oibre	
d'éamuis daor-oibre	
~~tó~~ nach sia	
ar a ciontuġ / ar díotáil	on conviction on indictment
Cuirsaltaċt	curiosity
go sonnraċ	in particular

fuirmeaċa deiṁniġṫe airm ṫeine — forms of firearms certs

cur ar neaṁní — to annul

gan doċar do ḋleaṫaċt ġníṁ — { without prejudice to ~~anything~~ the validity of anything

mar d'aiṫris Confasla Seáin

Seancus ar Loċ Coirb.

Inis a sean ṡaoġal i n-aimsir na bFiannaiḃ ba talaṁ a bí sin áit a bfuil Loċ Coirb anois. Bí brúcar coillte ann corr droigean 7 driseaca mar tá le feiceál ar ṫaoḃ Uaċtar Árd fós. Ba mór an áit fiadaiġ é 7 bí go leor de na Fiannaiḃ i na gcoimnaiḋe timceall na háite. Bí tarbaca 7 bad é an t-ainm a bí air Ball Dub. Bí coileán aige 7 bí a cáil ar fud a domain mar gheall ar a neart. Tairis gaisgideac ar an ndróiġ le bruacaḋ a cur ar na Fiannaiḃ tré sin a gcuid coileán a marḃú mar bí coileán aige a raiḃ buaḋ aice 7 níor ḃ féidir í a marḃú go nglaoḋfaí ar an gcoileán a bí a ngoid leis a hainm imeaġaiḋ sloinniḋ. Bí sé a deanam ar gaillimh le coileain

ḃall Duḃ a ṁarḃú ⁊ ċéap sé go ḃfuiġfeaḋ
ḋó an láiṁ i n-uaċtar ḟáġail ar an
gcuid eile de coileáin na hÉireann
agus níor ḟéad sé aon ḃriseaḋ a ċur ar
na feannaiḃ níos mó ná a gcuid
coileán a ṁarḃú mar is le feadáil
a ḃíoḋar á dteaċt suas

Nuair a ṫáinig sé go Gaillimh
ḃoġin go Ball Duḃ a coileáin a ċur
a troid leis an gcoileán seo an nGréig
ḃíodar a troid go raiḃ an lá a gul
ar gcúl. Ḃí coileán na Gréige
coileán Ball Duḃ ⁊ ḃí greim dúdáin
aige uirṫe. Nuair a ċonaic Fionn
a ḃféar ⁊ fuair sé fios go raiḃ
buaḋ aige ⁊ duḃairt sé "Cuir
agus coinn" í an coileán (ainm inaġaiḋ
sloinnid) d'éiriġ coileán Ball Duḃ
fuair sí greim dúdáin ar ċoileán

? Cuir ⁊ coinniġ an coileán

na gréine 7 níor léig sí amach a greim
gur ṫuit sí í.

Bhí brón mór ar Ghairdíneach na gréine Indiais a coileáin 7 dubhairt sí 'Smarach fir finn ar a bróin, 'bead mo coileán con le ... féin ar mait son gréin

Ormuig sí agus fuaid sí ar ais son greim 7 d'fága sí an coileán marb ina diaid. Bhí mear 7 cairre ar ċoileán ball dubh ar fud na h-Éireann leis an aithgníomh a rinne sí

Sgaitín gearr ina diaid sin cuaid ball dubh amach ag fealaí 7 d'athruigheadh siad gur dtean an drúisceamail a bhí ar na fearnaibh mar ċionnuis fionn leis an eile ċionnuis ball dubh leis an géu — le na coileáin Sgaitín ina diaid sin ċoimnigh

Cuan na coileáin

sé go raibh an coileán a tháir an-bhréagnach
tagaig faiscíor 7 nára air go mba
mar féin é. Cuir sé an coileán
faoi ghéibheann i nós nach bhfeicfeadh
aon duine í. Lá mar bhí sé amuic
a feadaíl d'fhiafraigh duine de na
feannaibh de cé raibh a choileán
dubhairt sé go raibh tinn
acht uile. Bhí seanfhear imeasg
na [b]feannaibh 7 dubhairt sé go
raibh tobar imeasg cnuic Connamara
7 dá dtumfeadh sé chun a tobair
í 7 rónuig dul uirthe a chaibhéal
ni níl sí go leigheasfadh sé í
Ní raibh a thaisteal mar do léigfeadh
imirce leis an gcú 7 d'imigh
sé i lár na hoidhche. Nó go bhfuair
sé gleann uaigneach 7 stop sé
annsin go mbeadh cuan aige

aċ stad a ruġ sí ar an ṡaoġal páiste

inġine ingean bhí an páiste có breaġ 7

gur ruġ sí gráḋ dí 7 ba gráḋ

croiḋe leis í a ṁarbuġ. Mara

marbóḋ sí an páiste ċaiṫfeaḋ sí

an ċú a marbuġ. Má tugbraim

an ċú abaile liom feicfiḋ na

daoine go bfuil bainne ar

ṁarbuiġ sí an ċú 7 cuir sí

go doṁain i dtalaiṁ í. Ṫug sé an

páiste abhaile leis agus séard dubhairt

sé leis na daoine nuair a connaic siad

an páisde aige — ba ṁaiṫ leó fios

fáġail cé ḃfuair sé í — agus dubhairt

sé go bfaca sé iolra ar taobh crocáin

'na codlaḋ, ~~geara~~ d'éaluiġ sé ó'n ní go

marb~~óċaiḋ~~ inġine sé é le na claiḋeaṁ,

nuair a ḃí sé tarraingt a claiḋeaṁ

le na ḃualaḋ rinne an claiḋeaṁ

torran agus d'éirigh an ciolra, chuaidh
sé de eiteóg 'san aer agus fuair sé
an naoidheanán fada. Ghlac na
fiannaibh sin uaidh, síleadar gurb
b'í an fírinne í. Chuir sé sgéala
amach fud na tíre feuchaint ar
caill duine ar bith naoidheanán ach ní
bhfuair sé duine bith bí ar tóir
a leithid. Chuir sé an páisde ar
fhoistheanaint go ceann cúig bliana
agus bí sí ina sucaire mór
láidir an t-am sin. Thug sé
abaile í agus fuair sé baisteadh
í agus sé 'n t-ainm a thug sé
uirthi Corabú. D'éirigh sí suas
agus nuair abhí sí dá bhliadain
déag d'aois ní raibh aon bhean
i nÉirinn ba mó, ba bhreaghtha
'na ba láidre ná í. Insan am
seo bí mac rí na Spáinne dá

i ngaillim bí caisleán aige san
áit a bfuil lár loċ Coirib anois
Ṫuit sé i ngráḋ le Corabú agus
D'iarr sé ar a haṫair - Ball Dub -
í le pósaḋ. "Mo ċráḋ agam"
adubairt Ball Dub má ḟéadaim
fear a ḃiṫ fágailt le m'inġean
níos ~~[illegible]~~ ardnósaċ ná mac rí
na Spáinneaċ. Ṫug sé le
pósaḋ dó í. Sé an socruġaḋ
ḃí eatorra naċ luiġfeaḋ siad
le ċéile go ceann míosa. Pós
siad agus ṫug sé leis í 'na
ṗálás. Níor ċuala tú na aon
ḋuine eile ariaṁ torran a ḃiṫ
ba ṁó ná bíoḋ ins i ~~[illegible]~~
gcisteanaċ a caisleáin
ċuile oiḋċe. Tosuiġ na searbanta
ag imṫeaċt uaiḋ. Ċuaiḋ an
cóċaire ċóṁ fada leis

agus dubairt sí naċ bḟéadfaḋ
sí fanaċt sa gcaisleán níos
fuide. D'~~[illegible]~~ fiafruiġ sé ~~[illegible]~~ dí cé'n
fáṫ bí ag na searbánta beiṫ
ag imṫeaċt uaiḋ. "Tá siad ag
imṫeaċt a Ṫiġearna" ar
sise "mar ġeall ar a torran atá
sa gcisteanaċ ó ṫáinig an bean
uasal seo an do caisleán". "Fan"
ar seisean "go ngabḟa mise a
faire go mbeiḋ fios a'm cé'n
tugdar atá leis a torran".
Cuaiḋ sé go dtí an ċisteanaċ
an oiḋċe sin agus ċuir sé é
féin i bḟolaċ. Ṫart im an
meaḋan oiḋċe cuala sé an
torran ag méaraí agus ag
plátaí agus potaí a ḋul
ṫrí na ċéile. Ċuir sé a ċeann
amaċ agus Céinic a dfeicfeaḋ

sgeaċán
Sé aċ a ḃean a llaiċeán na
bpláiṫaí agus na méaraí le na
teanga. D'fan sé san áit a
raiḃ sé nó gur luiġ sí ar
a gcisteanaċ 'gus ċuaiḋ sé
amaċ na diaiḋ. D'innis sé an
sgéula ar maidin go fear glic
a bí san áit agus séurd dubairt
an fear glic go raiḃ mianaċ
an ṁada innte. Ċuir sé fios ar
ball dub agus ṫug sé isteaċ an
inġean ní raiḃ sa seomra aċ a
triúr aca. Tairrinġ sé amaċ
a claiḋeaṁ agus dubairt sé le
ball dub "Ní fágfaiḋ tú seo
go mbainfiḋ mise an ceann
díoṫ mar a n-innseóċaiḋ tú
ḋom cén nós a ḋtáinig an
ḃean seo." B'éigin dó
innseaċt dó. arsa mac rí

pro [illegible]

na Spáinneaċ "Ní ḃeiḋ sí
na bean aimsa mar naċ maiṫ
liom faice ḋí uisanaċ an maḋa
a ḃeiṫ ar mo ṫiġearlaċ". "Cé'n
neart atá agamsa air" arsa
Corabú. "Tá fios aim naċ bfuil"
ar seisean. "Tiubrfaiḋ mise an
caisleán seo duit mar
bronntanas agus gabfaiḋ mé
féin ar ais dón Spáinn.
Aċ tabair ḋomsa an fáinne
pósta a ṫug mé duit."
"Ní ṫiubrfaḋ" ar sise. Riṫ
sé uirṫe go ngeobfaḋ sé
greim uirṫi go mbainfeaḋ
sé an fáinne ḋí. Riṫ sí uaiḋ
Ċuaiḋ sí amaċ agus ċaiṫ
sí an fáinne i dtobar
mór domhainn a bí taoḃ
amuiġ le balla an ċaisleáin

Nuair a chaill sí an fáinne sa tobar d'éirigh an uisge thar bruach 7 lean sé an plásnéad, d'fliuch an talamh 7 rinne sé loch Coirib

Is ~~minc~~ minic a chuala mé ag na sean daoine "~~ar oileán~~ bláithrí sí abú, gaillín atá, agus beag-ábharann a bheidheas." Deir siad go mbeidh gaillín san áit a bhfuil sé agus nach baoghal anachain a bhith dó nú go leagfaidh duine saoghalta a lámh ar an bhfáinne seo. Ach céin nós a ngeobhfar an fáinne. Sin go leagfaidh duine saoghalta a lámh ar an bhfáinne. Seo é an nós a ngeobhfar é. Tóigfidh breac an fáinne mór bradán nó breac geal nó eascainne. Níl fios céin áit a marbhóchar an breac seo. An inis an loch nó ar an bhfairrge mór é. Nuair a hoscloichear an breac geobhfar an meall ina ghoile agus cóin mhaith agus leagfar duine a lámh

ar a ḃfáinne pléasgfaiḋ an loċ
agus ~~ní fásfar~~ eiriġeóċaiḋ an
talaiṁ atá fúta agus ní fóġfaiḋ
an tuisge cloċ ar ċionn cloċ i
gcaṫair na Gaillṁe, long ná bád
naċ ~~gcartóċaiḋ~~ gcartḟaiḋ sí léiti amaċ
sa ḃfairrige agus léise sin
eiriġeóċaiḋ beag-árainn.

Chuala Seán an sgéal seo ag Tomás Daibhín
a bhíodh ina ċomhnaidhe i n-Ionnar Ḟlannagáin
cuid de ag Daibhín, cuid de ag á na aiam
Seán Labhrás mac Con Ḟaola agus cuid ag
daoine eile. 7. 12. 32

Sean-focal

Dóġfar Tuaim
Báiḋfar Gaillimh
Sluigfear Dún Mór síos sa talaimh

Cuntas ar a nós a bhfuair Gaillimh an t-ainm

Bhí rí i nGaillimh, bhí inghean aige agus ní lá a bhí nach dteighfeadh sí a snámh i loch Coirib. Ach lá mar chuaidh sí a snámh bádhadh í. Bhí brón agus dólás mór ar a rí na diaidh. Ruinnigh sé cárnán mór criafóige mar beadh tulchoc beag agus chuir sé 'na seopain suas i mullach an tulaigh í. ~~fuair~~ Ba "Gaillimh" a bhí mar ainm uirthe. Fuair sé teach déanta le ais an tulaigh agus tug sé Gaillimh ar a teach agus b'in é an chéad teach a rinneadh san áit a bhfuil cathair na Gaillimhe anois agus sé an fáth tugann siad Gaillimh air.

Sgéul Leadaí na Luaiṫe

Bí sean bean fadó ann agus fadó bí.
Dá mbeinn-se an uair sin ann ní
beinn anois ann. Dá mbeaḋ beaḋ sgéul
úr nó sean sgéul agam. Ċumfainn
féin sgéul nó beinn gan aon sgéul.
Aċ mar tá sé a'm sa anoċt ná
raib sé agaib-se san oiḋċe a
máireaċ agus má bíonn ná raib
dá gcailleaḋ leis aċ na cúl fiacla
mar ċaill mé féin na clár fiacla.
Bí bean boċt ann agus ní raib
aon ċlann aici aċ aon mac
amáin. Bí sé sínte sa luaiṫ
ċois na teine gan blas maiṫeasa
a ḋeanamh go raib sé bliadain
is fiċe. "Éirig suas as sin a
Leadaí" arsa an máṫair.
"Tá na bliadain is fiċe ḋíot
anois agus ní ḋearnaiḋ

tá blas mericeaṗa aċlaiṁ. Tá
an teaċ gan deaṗúġaḋ agus
tá an teine ḋul ar <u>díoġbáil</u>
bronna." D'eiriġ sé suas
Ċuaiḋ sé amaċ bain sé
searra ar féin, craiṫ sé é
féin agus ċuir sé an luaiṫe
bí ina ċuirteaċaiḃ seaċt
n-aċra roimhe, seaċt n-aċra
'na ḋiaiḋ seaċt n-aċra ċaoḃ
taoḃ ḋe un gar líon sé an
áit ṫar timċeall air le
luaiṫe. Fuair sé céad,
ċuaiḋ sé amaċ 'sa ḃpáirc
ṫosuiġ sé tairriṅgt
Comhnuiḋeaċ gur líon sé an
rópa agus ċuġ sé leis ḋen
n-alaċ sin an oireaḋ agus
rinne dearmaḋ ḋon teaċ
go ceann bliaḋain is fiċe

fuair sé téad mór láidir
eile Ċuaiḋ sé ina coille ċuir
sé timpeall ar na crainnte
é agus ṫug sé abaile ~~ag~~ ḋen
ualaċ sin an méid brosna agus
rinne í go ceann bliaḋain is
fiċe. "Ġléas lón anois dom
a ṁáṫair" ar seisean go
ngabfaiḋ tuairisg m'ḟortúin"
Ġléas, agus nuair bí sé ag
imṫeaċt d'fiarruiġ sí de
"Cé'r fearr leat an ċuid beag
ḋen ċáca agus mo ḃeannaċt
na an ċuid ṁór agus mo
ṁallaċt". "Is fearr liom an
ċuid beag agus do beannaċt"
ar seisean, agus bí sí a
gabail ḋe beannaċtuí air,
gur ḟága sé a haimare.
Ṫug sé leis a ċamán agus a

Maċróid agus bí sé ag bualaḋ
Roinne, go dtáinig sé ċoiṁ
fada le teaċ ceardċan. Ċuaiḋ
sé isteaċ agus dubairt leis an
gaba claiḋṁe ḋeanaṁ ḋó. Rinne
agus d'ḟiuḟig sé leis. An ċéad
rud a ċapaḋ ḋó a ndearnaiḋ
sé iongantas a ḃí ḋe ḃa
bualtraiċ bó ’é a raiḃ luig
~~luig~~ ċéad mialtóg ḋá iċe.
Tarraing sé a claiḋṁe agus
marbuig sé an luig ċéad
mialtóg le aon buille. "Is maiṫ
a tosugaḋ é sin" ar seisean
D'iompuig sé ar ais. Ċuaiḋ
sé ċoiṁ fada leis a gceardċa
Dubairt sé leis a ngaba fuobár
a ċur ar a claiḋṁe agus a
sgríoḃ air "Seo an claiḋṁe
a marbuig le aon buille." D'fág

sé slán ag a ngabáil agus d'imṫiġ
leis. Casaḋ fear dó. D'fiafruiġ
sé ḋe cá raiḃ sé 'dul. "Tá mé ar
ṫuairisg maigistir" adeir sé.
"Is maiṫ mar ṫárla" adeir an fear
"maigistir mise tá ag iarraiḋ
buaċaill." Rinne sé aimsir leis.
Ṫug sé abaile é. Ṫug sé biaḋ agus
deoċ dó agus ċuaiḋ sé a ċodlaḋ.
Ba rí abí sa bfear seo agus sé 'n
obair abí aige le nagaiḋ a
buaċailleaċt beiṫiḋiġ. D'éiriġ
sé go moċ lá'r na ḃáireaċ
D'iṫ sé a ḃricfeasta agus leig
sé amaċ na beiṫiḋiġ. "Fainic"
arsa an rí "a leigfeá ṫar
ċórainn iad seo". Tá triúr foċaċ
ar a taoiḃ eile den ċórainn agus
má ḟógann siad greim orṫaḃ
loinneoċaiḋ siad iad an áit an

ṫrespas agus tá mé sgriosta
acab mar ġeall ar ~~buaillí~~
buaċaillí fánaċ". Tiomáin sé
leis na beiṫiḋiġ gur ṫiomáin sé
suas ċoim fada leis an toċarann
iad. Ba talam lom gan féar a bí
ann. Nuair a bí an oíḋċe teaċtain
leis ṫug sé abaile iad. "Tabair dam
mo ṡuipéar" ar seisean leis
a rí "go dtéiġ mé ċodlaḋ."
Fuair agus d'éiriġ sé go moċ
lá ar na bárac. Tiomáin sé
leis na beiṫiḋiġ. Ṫug sé san áit
ċéadna iad. Breaṫnuiġ sé isteaċ
ṫar claiḋe na bḟaiċe ċonnaic
sé féar breaġ ann. "Is mór a
feallar seisean na beiṫiḋiġ sro
a beiṫ na dtrosgaḋ anseo agus
an féar breaġ atá annsan".
Sgaoil sé isteaċ iad agus bíodar ag
iṫe go rabadar sáṫaċ

ḃí se ~~ar~~ 'ga dtiomáint amaċ
nuair a ṫáinig faṫaċ mór trána
ċoimfada leis. "fiú fá fiasóg" ar
seisean "fágaim balaċ an Éireanaċ
bréagaċ bradaċ is mór liom ḋe
ġreim é agus is beag liom ḋe ḋá
ġreim é. níl fios agam céurd
a ḋeanfas me leis, mar a
ġeurfiḋ me ḋe ṡeiḋeog san aer
é." "Go mo ġéar mara fáisg
ort a faṫaiġ beag suaraċ. marḃuiġ
mise ċúig ċéud ċeana le aon
buille agus ní gaisge ḃí liom
an láṁ an uaċtar fágailt
ort sa". "Ċé 'is fearr leat" arsa
an faṫaċ "a carruigeaċt
ar leacraċa dearga, nó
ḋul ḋe sgeana glasa géara
i neasnaċaiḃ a ċéile". "Is
fearr liom a carruigeaċt

ar leacráċa dearga" arsa an
ḃadaí "an áit a mbeiḋ do ċosa
móra gránna a ḋul an íoċtar
agus mo ċosa míne beaga a
ḋul an uaċtar." Rugadar ar a
ċéile. Bíodar a tarruigeaċt go
ndearnaiḋ siad bogán den ċruadán
agus cruadán de'n bogán. Gur
tarraingeadar tobreaċa
fíor uisge trí lár na gcloċa
glasa. Go bḟacaḋ an ḃadaí go
raiḃ déanaṁ agus deire an
lae a ceannaiṫ leis agus go
mbeaḋ muiniḋe ag an maigistir
dó. Ṫug sé faisge Saoraċ
santaċ fuar. Ċuir sé go dtí
a ruitíní sa talaṁ é an
dara faisge go ceangal a
ġabail agus an triomaḋ faisge
go dtí na ġuailliḃ. "Fóil fóil

arsa an faṫaċ "an gaisgiḋeaċ
is fearr dá bḟaca mé ariaṁ.
Tiubrfaiḋ mé mo claiṁe soluis
duit a ḋeanfas solus i ndorċadas,
m'eaċ, caol duḃ agus mo
ċulaiṫ ġaisge." Feicfaiḋ mé
míotal soluis ar leisean aċ
ca ngeoḃfaiḋ mé é." "Tá sé
ansoin suas sa gcaisleán".
Cuirfiḋ mise ċuga fó ġeasa
droma draoiḋeaċt gan corruġaḋ
as sin go dtiocfaiḋ mise ar
m'ais." Cuaiḋ sé 'na
ċaisleán. Ċeangal sé an
t-eaċ, ṫug sé leis an claiṁe
agus an ċulaiṫ ġaisge. "Cé
bḟeicfaiḋ mé míotal do
claiṁe soluis" arsa an
leadaí. "Fuiċ ar an gcrann
is ~~gráine~~ gráine sa gcoille"

arsa an fiaċ. "Mo ċráḋ
ċroiḋe agam" ~~...~~ arsa an
leaḋaí "má ḟeicim crann na
crapáin a bhíonn aon níos gráinne
ná do ċeann féin". Do bualaḋ
i gceangal an ceann agus an
muinéal. Bain sé an ceann
de'n buille sin. D'éiriġ sé
seaċt n-acra suas san aer
le neart nime a teaċt amaċ
do ṡíl sé a ḋul ar a gcolainn
ċéadna. Ċuir sé suas arís
é agus arís agus arís eile.
"Níor ṁór ḋuit" arsa an ceann
"dá n-gabfainn ar an gcolainn
ċéadna leat n-abfainn agus
sluaġ le donainn ní ċuirfeaḋ
amaċ mé." "Bí fios agam
sin" arsa an leaḋaí. Tiomáin
sé abaile a muid beirtiḋ

agus ní raiḃ cur síos ar a méid
bainne abí aca an oíċe seo.
"Fainic" arsa an rí "ar leig tú na
beiṫiḋiġ isteaċ i bféar na bfaiċe"
"Fáġ ḋom mo ṡuipéar" arsa an
leadaí "tá mé tuirseaċ de
barr an lae." D'éiriġ sé go moċ
ar maidin. Dubhairt sé a
ṗaidir agus d'iṫ sé a bricfasta
agus ṫiomáin sé amaċ a ċuid
beiṫiḋeaċ. "Níl aon lá ó ṫáiniġ
Cuimne ḋom" arsa an rí "nac
gcloiṡfinn trí fead naid na
faiċe caon craiċeana agus
níor ċuala mé aréir aċ dá "
fead. Tá <u>ealainn</u> eicint orriċab
ṫiomáin an leadaí leis a ċuid
beiṫiḋeaċ ní gur ċuir sé isteaċ
i bpáirc na bfaiċeálad. Sgearr
abí sé ann nuair a ċonnaic

sé fáċaċ níos mó agus níos
gránna ná an céad fear.
"Táinig sé i láċair agus dubairt
sé fú fá flusóg." bí an cainnt
céadna agus an trád céadna
eaċtara agus bí aige leis a
gcéad fear nó gur ċuir sé
go deí na ~~[illegible]~~ muineál sa
talain é. "Fóil fóil" ar seisean
tiubrfaid mé mileaċ caol
dub díuc mo ċlainne solus
agus mo ċulaiṫ gaisge. Cáil
do ċlainne solus" ar seisean.
"Tá sé suas sa gcaisleán."
"Cuirim-se faoi geasa agus
faoi mór díomú na bliana
tusa gan corrugad as an
áit seo go dtiocfaid uise
ar m'ais." Dímtig sé
ar tuairisg an ċlainne

solus tug sé leis é féin agus
an lucht gaisge. "Cé bhfuighfeadh
mé m'iotal do Chlainne
Solus" arsa an leadar.
"Fuinn ar an gcrann is gráine
sa gheall é" arsa an fathach.
"Mo chrádh agam má feicim
ceann a bhí ann is gráine
ná do cheann mór féin."
Do bhualadh i gceann an an
ceann agus an inntinn
nó gur bhain sé an ceann
de gan tuisle gan tabhairt.
Cuir sé seacht n-iomaire agus
seacht nacra suas sa spéir
é. A teacht anuas do thug
sé ma dheas láimh air agus
thuadh sé i gclár na h-uict
air é. "Níor mhór dúit"
arsa an ceann "dá n-gabhfainn
-se

ar an geolainn ceuḋna kaṫ na
bFiann agus Sluaġ le Donainn
ní ḃainfeaḋ amaċ mé."
"Ní le do leiġint ar a geolainn
ceuḋna a ḃain uisce amaċ
ṫú. Tiomáin sé leis a ċuid
beiṫiḋiġ abaile. Ní raiḃ cuimne
aċ an méid bainne a bí aca an
oiḋċe seo." Fanuic "ara an Rí
"ar cuir tú i bpáirc na bḟraċaċ
iad." "Fáġ dam mo ṡuipéar
agus leig a ċoḋlaḋ mé. Tá mé
tuirseaċ ḋe barr an lae."
"Níor ċualaḋ mé anoċt uaiḋ
na faiṫaig aċ aon ḟead amáin"
arsa an Rí "agus cloinfeá
an ḟead sin sa doṁan
soir." "Ní iad aca a cur muiḋe
orm" arsa an leaḋaṫ.
D'éiriġ sé go moċ lá'r na

báirleaċ. Ċuaid sé fó'uisgeacaiḃ
leis na ba. Ċuir sé isteaċ i
bpáirc na bfaṫaċ iad. Ba gearr
a ḃí sé ann nuair a ṫáinig
faṫaċ mór ḃí faoi dó níos
mó agus níos gráinne ná an
ċuid eile. "Fú fá fiasóg" ar
seisean. "Céard a ṫug ṫusa
anseo a ṫireann aċ bréagaċ
bradaċ". "Ní le cóir ná le
ceart a ṫabairt duit-se a
ṫáinig mé aċ le ċóir agus
ceart a baint díot."
Marbuig mise faṫaċ anseo
arú-inné, marbuig mé
faṫaċ eile inné agus ní
gaisge a ḃí liom an láṁ
an uaċtar fágáil ort sa
mar marbuig mé ċuig
ċúid ċeana le aon buille

bí an troid céadna aige leis
agus bí aige leis an ubeirt
eile nó gur ímir sé go
dtí a innmeál sa talamh
é. "Fóil fóil" arsa an fathach
"Tiubhrfaidh mé mo claidheamh soluis
duit mo each caol dubh agus
mo culaith gaisge agus leig as
seo mé." "Cáil siad." "Ca-siad
sa gcaisleán." Cuir mé faoi
geasa droma draoidheacht
an gan corrughadh as an
áit go dtiocfaidh mise ar
n-ais. D'imthigh sé ar
iarraidh an claidheamh. Thug sé
leis an claidheamh agus an culaith
gaisge. "Cé bhféichfaidh mé
iniotal do claidheamh soluis."
"Féach ar a treamh ris mí
agus ris graine 'sa gcoill é."

"Mo ċrád agam ná feicim crann a ḃí ann is mó ná is gráine ná do ċeann féin." Do ḃualaḋ i ngeongar an ċuimil do ċur seaċt bpúirse agus seaċt nacra suas sa spéir. Nuair a ṡíl sé ṫeaċt anuas rug sé le na ḋeas láim ar ḃuad sé i gclár an uċt é. "Níor ṁór ḋuit" arsa an ceann leaṫ na bflann agus Snaġ le Domhann ní ḃainfeaḋ anuas mé." "Ní raib faic a ċur iminiḋe orm sa" aḋeir a leaḋar aċ aire a ṫabairt ḋó sin." Ċiomáin sé abaile a ċuid beiṫḋiġ agus maidir le bainne ḃí sé acab. "Tá ċalaim eicint sa gcaisleán" arsa an rí "Níor ċuala mé feaḋ a ḃiṫ anoiċt"

Ċuaiḋ sé go dtí an caisleán. D'éiriġ cat mór suas aige a raiḃ trí croiġċe ar fad ina ċuid fionnaċ. D'éiriġ cailleaċ ina ḋiaiḋ raiḃ míle ar fad ina ċuid fiacla agus míle ar fad i n-ionga a ċuid méara. Ṫosuiġ siad a stróiceaḋ an leadaí 7 ṫosuiġ seisean dá mbualaḋ nó gur marḃuiġ sé iad.

"Naċ mór an tinnide atá siad a ḋéanaṁ ḋuit" arsa an leadaí "fáġ dom mo ṡuipéar go dtéiġ mé a luiġe." Sgaiṫeaṁ gearr ina ḋiaiḋ sin ċonnaic sé an ḃrón ar a rí. D'fiafruiġ sé ḋe céin fáṫ a ḃróin. "Ó tá" arsa an rí. "Iolpéist le teaċt as an ḃfairrge agus caiṫfiḋ mé m'inġean a ṫaḃairt di le slugaḋ amáraċ." D'éiriġ an leadaí go moċ cuir sé a ċuid buicídeaċ isteaċ i dtalaṁ <u>na bfaṫaċ</u>. Ṡléas sé air a culaiṫ ġaisge. Ṫug sé leis a claiḋeaṁ agus ċuaiḋ sé a marcaiġeaċt ar an eaċ caol dubh. Bí inġean a rí a suiḋe i gcaṫaoir i n-aice na fairrge. Ṫáiniġ an

leabaí agus dubairt sé "Nuair feiceas tú an fairrge a coipeaḋ dúisiġ mise." Ċuaiḋ sé a ċodlaḋ. Nuair a ċonnaic sí an fairrge a coipeaḋ sluaiḋ sí air agus níor ṫug sé aon freagra uirṫi. Craiṫ sí é agus níor ċorruiġ sé. Ṫug sé leac dí sul dá ndeacaiḋ sé a ċodlaḋ agus dubairt sé léiṫi cur buille de a bualaḋ ar uċt. Rinne sí sin agus ḋúisiġ sé. Bí an loingeas a teaċt suas ar a talaṁ an t-am seo. Bí siad le ċéile go raiḃ néalta duḃ na hoiḋċe a teaċt agus ċuaiḋ sí amaċ sa ḃ-fairrge. Ċuaiḋ seisean abaile d'fág sé an culaiṫ

gaisgí sa gcaisleán agus
ṫiomáin sé abhaile a luċd
beiṫiḋeaċ. Bí áṫas mór ar
a rí nuair a ṫáinig sé
abhaile agus dubhairt sé leis
go dtáinig gaisgíḋeaċ
a ċuir amaċ sa bfairrge
an lolpeist. "Ní h-é do ṫáinic
aca a ċur innidhe orm ar
Seisean fág mo ṡuipéar
dom go dtéig mé a ċodlaḋ."
Rinne sé an cleas ceudna
an dara lá. (bain sí
dlaoi gruaige as a ċeann
ċaol la nuair a bí sé 'na
ċodlaḋ.) An ~~dara~~ tríomhaḋ lá nuair
a ṫáinig sé gearr sé
torann trí slaca óm
bfairrge le na claiḋme.
Suiḋ sé síos le an ingean

a ṙí agus tuit sé 'na ċodlaḋ, agus dubairt sé léiṫi é ḋúsaċt nuair d'feicfeaḋ sé an fairrge ag eiriġ. ~~ġlaoḋ~~ ġlaoiḋ sí air agus níor eiriġ sé. buail sí trí buille d'en slinn ar uċt. D'eiriġ sé de léim agus níor feuḋ an iolpéist a ṫeaċt treasna an tórainn a ġearr sé go ndeaċaḋ sé ċoṁ fada léiṫi. Ṁarbuiġ sé í agus bain sé an teanga aisti agus bí an teanga ċoṁ mór le marc. bain sí Dlaoi eile gruaige as a ceann an lá seo. Ċuaiḋ sé 'na ċaisleáin an áit ar fág sé a ċaiṫ a claiṁe agus a ċulaiṫ ġaisge. Tiomáin sé abaile a ṁuḋ beiṫíoċaċ. Nuair a ṫáinig sé abaile bí

spóirt agus aoibneas mór 7
gearsleaṁ an rí agus dubairt
an rí leis gur marbuiġ an
gaisgiḋeaċ an iolpéist. bí féasta
acab a mair seaċt n-oiḋċe
agus seaċt lá. bí ~~ríġṫe~~ ríṫe an
domain ṫoir agus an domain
siar ann agus beag uaisle
agus mór uaisle na tíre.
Dubairt an rí go dtiubraḋ
sé inġean le pósa do fear
a ḃí a ṫiubraḋ teanga a
an iolpéist aige. Cuid ḋuine
acab a teaċt agus teanga
marḃ aige. ḃreaċnuiġeaḋ an
inġean ar ċeann cuile duine
acab agus ní raiḃ aon glacaḋ
aici le ceaċtar acab. go
dtáinig an bodaċ ina
caisleán 7 cuir sé ar a

Culaiṫ ġaisgiḋ, ṫug sé léim a
claiḋeaṁ agus ġearr sé a
ṁarcuiġeaċt ar eaċ caol dub:
Nuair a ċonnaic inġean an rí
a teaċt é "Sin é an fear
a ṡábáil mise agus sin é
an fear a ḃeas agam." ar sise.

Pósadar agus ċuir sé fios
ar a ṁáṫair. Bí cuile ḋuine
acab a ḋeanaṁ a ḃealaiċ
féin abaile. Ċuaiḋ siad san
na cloċa agus ċuaiḋ mise
an áṫ. Báṫaḋ iad san agus
ṫánaig mise. Cuiriġí beannaċt
Dé le hanam fear innleaċt
a sgéil

Seán Mac Con Faola

Fionn Mac Cumhaill ⁊ Ridire an Ghaire —

Bhí in Éirinn anuiso fadó dream daoine a dtugadh na Fiannaibh Éireann orra. Dá mbeinn-se ann an uair sin ní bhéinn ann anois bhéas sgéal úr na sean sgéal ann.

Bhí fear imeasg na bhFiannaibh ⁊ bhí Fionn Mac Cumhaill mar ainm air. Ba é an rí a bhí ar a gcionn iad. Théigheadh siad amach a fiadhach chuile lá trí chnuic ⁊ trí ghleannta trí choillte agus trí shléibhte ⁊ bhíodh siad sa mbaile tráthnóna. An lá seo bhí Fionn tuirseach sáruighthe de bharr an lae. Shuidh sé síos ar thaobh cnocáin ar aghaidh na gréine le n-a sgíth a ligean. Tháinig garsúirín beag ⁊ shuidh sé síos le n-a ais agus dubhairt sé:

Cuir aithne orm-sa" le Fionn Mac Cumhaill

Cén mhaith dhom a bheith a cur aithne ort arsa Fionn Mac Cumhaill, ar ndóigh níl ionchas

na n-éan féin ionnat. Níl mo ġártaí láidir nó
ċéird a ḃeaḋfá i ndon a ḋéanaiṁ dom ná gairm
aiṫris ort.

Nuair is mó do [illegible] ná do ḃuaiḋreaḋ, ar
an ngaiscíoċ, ḃainfiḋ mé gáire asat, agus [illegible] ar
ḃí a mbaiḋ do ġníoṁ ná teaċtaireaċt agat le
ḋéanaṁ [illegible] mé ann [illegible]

Cé'n t-ainm a ṫabharfas mé ort? arsa Fionn

Tabharaiḋ mé an [illegible] [illegible] [illegible] orm

Ṫug Fionn leis abaile é agus is [illegible] agus ċuir sé a ċodlaḋ é. Ḃí fear i measg na ḃfeannaiḃ a ḃí sa teaċ céadna a raiḃ Conán mar ainm air. D'éiriġ sé [illegible] an ḋara glaoḋ den ċoileaċ. Ċuaiḋ sé ċoṁ fada leis an ngaiscíoċ. Ḃuail sé [illegible] air agus duḃairt sé ḃí sé [illegible] [illegible] ag an [illegible]. D'éiriġ an gaiscíoċ, ċuir sé bos [illegible] ar a [illegible] [illegible] sé agus ġlan sé é féin agus ċuaiḋ sé.

Ċoiṁ fada leis an maiġistir d'fiafruiġ sé ḋe
an raiḃ aon ġnó aige leis. Dubairt fionn
go raiḃ. Caiṫfiḋ tú dul ag an Domnan Tor
aniar an ḃóġa a ḃfuil na saiġde sois ḃioráilí
ann a ṫabairt ċugam.

Caiṫfiḋ mé mo ġeallṫanas a coiṁlíonaḋ
airí an gasúr.

Diṁiġ sé leis 7 ḃí sé a siuḃal trí
cnuic 7 trí ġleannta go ḋeárnuiġ sé ċoiṁ
fada leis an ḃfarraige. Tarraing sé amaċ
sgian pinġne 7 ceirín ádmuid 7 rinne
sé long ḋe. ~~Cas~~ Ċaiṫ sé amaċ ar an
ḃfarraige í 7 ċuaiḋ sé de léim ar bord
ḃuail sé buille ḋá ṡáil taoḃ tiar uirṫe 7
ċuir sé naoi míle amaċ sa ḃfarraige í. Ba
long ṁaiṫ a ḃí innte gan ċrann ná seol
aċt ḃí sé ag treaḃaḋ na farraige glan
fíoṙḋíreaċ mar treaḃaḋ arḃair ceana 7
mar ṫreaḃfar arís go ḃráṫaċ. Ḃí éisg
móra, leaḃair, míolta móra, rónta, éisg beaga

na mbéal dearga a teaċt ar ċois ⁊ ar ḃais
an ṁada ráinn ag déanaṁ ceol sídhe ⁊
soirḃis suairc dó nó go raiḃ an gairneoir
a ḃí i n-íoċtar na trágha a dul 'na huaċtar
agus an gairneoir a ḃí i n-uaċtar a dul
'na híoċtar go raiḃ 'na heascomnaí ag
dul i bpoll agallaí a ċéile le neart
criṫ ⁊ faitíos níor stop sí an síor-imṫeaċt
sin nó gur sgrúdh sí cuan ⁊ calaḋ
áit an tír a raiḃ an corn cam ann
a raiḃ na sraiṫ biocaintí ann a raiḃ na
triúir faṫaiġ ḋá ḟaire mar ḃí Cnó
Rua ⁊ bua ḃí beirt de na faṫaiġ
amuiċ ag feadaíl ⁊ an faṫaċ níor
bua ~~a ṡuiḋe a gcaṫair~~ 'na ṡuiḋe i gcaṫaoir ċois na teineaḋ
agus é 'na ċodlaḋ gaċ aon srann dá
dtugaḋ sé ċluinfeá [illegible] míle ó ḃaile é
Nuair a ṫáinig an gaisgíoċ suas ceann a [illegible]
ḃí an caisleán a réiḋteaċ ⁊ a sruṫaḋ
suas. Beannuiġ sé dí ⁊ beannuiġ sí dó

d'fhiafruigh sé de cé raibh an dióga a raibh na
sraithe seoda bhiodáilí ann
Ghoraigh dhíoc a ghairbhmhí ghranna tháig an
teach nó má feiceann na fathaigh í
sgractaigh siad ó chéile í fág an teach
ar an toirt nó beidh t'anam a'ns
d'iontaigh sé féin 7 an cailín a chéile. Bain
sé an ceann di le na chlaidheamh 7
thug sé an dióga a raibh na sraithe seoda
bhiodáilí ann leis 7 rinne sé ~~..~~ a
bhealach ar aghaidh an áit ar fhága sé
an long.
Ba gearr ina dhiaidh sin gur bhuail
tart ceann de na fathaigh. Tháinig sé
isteach go ndeabhaidh sé seo. Fuair sé
an cailín marbh 7 an dióga imithe
D'iarraigh sé an fathach mór. D'fhiafruigh
sé de cé mharbhuigh an cailín nó cé
thug an dióga leis.
Connaic mé gairmhín beag a gul tar

uimpir ar ball ⁊ tá mórċuid acu gurb é
a ṁarḃuiġ an cailín ⁊ iṫ an ḋiúġa leis

Ó ṡin an faṫaí mór ⁊ an Céaḋtaí
mac Rí na Sola a ḃí ann ġaḃfá sé
cruaiḋ liom a ċeaċt suas leis.

Lean sé ḋó agus nuair ba ḃáiḋ don
faṫaí ba ṁeal don ġaruin nuair ba
ároḋ don ġaruin ba ṁeal don faṫaí
ḃí rian ar an ṫír iníocaċ gur nó go ḋtáinig
an ġaruin san ann ar fáġa sé an long
agus nuair a ḃí sé a ġul isteaċ ar
ḃord ṫáinig an faṫaí i ngar dó
agus gur ḋíbair sé

A ġaruin is fearr a ċonnaic mé
ariamh ṫabair ḋom aon ṫroiċ amaċ
as an ḋiúġa ⁊ ní iarrfaiḋ mé
aon braon aríst go bráṫaiḋ as.

Is cruaiḋ a ġaḃfas tú orm ar
an ġaruin nó ní ḃlaisfiḋ tú aon
braon go bráṫaiḋ as.

D'iompuigh sé a long ar aghaidh na hÉireann agus níor éagnaigh sé sgíth ná stad gur bhuail sé talamh na hÉireann. Nuair a tháinig an gaisgíoch amach arís chuir sé fáilteog innte 7 d'inis sé nach d'imtheóchad slán ceo. Ní bréag a rádh nach raibh fáilte mhór ag na Fiannaibh roimhe nuair a leag sé an dioga a raibh na seaich sórt biocailtí ar bord.

Ó arga Fionn ní bhí tart orainn arís go brách. Rinne siad féasta mhór don ghaisgíoch a mhair seacht n-oidhche agus seacht lá a raibh blas na meala ar gach aon ghreim 7 gan ghreim ar bith torr. Rinneadar trí treana don oidhche trian le fiannaidheacht trian le sgéalaidheacht trian a caitheamh tógha bídh 7 sigreodlata. Nuair a dhúisigh siad ar maidin chóir siad iad féin faoi réir. Chuadar amach a fiadhach

agus cuaiḋ an garsúr i n-éinfeaċt leob
bíodar a siubal cnoc 7 gleannta fad an lae
Nuair a ṫáinig an tráṫnóna bíodar a
triall ar an mbaile. Bí fionn tuirseaċ
tarraingíl ṡuiḋ sé síos ar ċnocán i
n-aice na fairrge. Ṫáinig an garsúr 7 ṡuiḋ
sé síos le n-a ais. An áit is ċóir don
maigistir a ḃeiṫ ~~[struck out]~~ is ann is cóir don
searḃónta a ḃeiṫ
Dearc fear ar an bfairrge sin agus
féaċ a bfeicfeaḋ tada ar soircim
Ċíḋ ursa fionn mar a ḃeaḋ corracán
brádna ann. Idir mé féin 7 bun an aċir
níl insint aċ aon fear amáin
agus tá sé a tarraingt orainn gorfeán
Dúirt é go náimar arís an garsúr. Sin
é an Sicín Succamolaí agus tá an
feall ann is mara dtuga tú aire
duit féin ṁeoḃfaiḋ sé an lám i n-
uaċtar ort. Níl ann aċ go raiḃ an
focal ar a béal nuair a ḃícead an

an corracán tala is Siubhail an Draoidheadóir
Ċuaiḋ sé tart timċeall ar a ġrocán
Rinne sé teampull ar a bharr agus
ṡuiḋ sé síos ar aġaiḋ tinn.
an n-imreoċ cluiċe a Ḟinn Mic Cumaill
ar sarsan
Mo ġráḋ agam arsa Fionn má bí
mé aon lá amáin nuair imreoċainn
Tarrainġ sé amaċ paca cártaí. Ċuaiḋ
siad ag imirt. Cuireaḋ an ċéad ċluiċe
ar Ḟionn ⁊ ċuir Fionn an dara cluiċe
air
Tabhair do breiṫ ar seasam le Fionn
Tabhair féin do breiṫ arsa Fionn
Ní mé a ġnóiṫiġ an ċéad cluiċe
Cuirim faoi ġeasa ⁊ faoi ṁóir-ċomhú
na bliana ná gan trí oiḋċe a
caiṫeaṁ i n-aon teaċ ná trí béile
iṫe ar aon bórd nó go dtuga tú sgéala
ċugamsa cé'n fáṫ ar ċaill Ridire

an Gáire a ṡúl a ċuid fiacla, agus
ní ndearna sé aon gáire le seaċt mbliana.
"Cairim-se ṫusa faoi mór ġeasa agus
faoi ṫomaḋa na bliana do ċeann agus
do ċoimeád beaṫa a ḃeiṫ le caiṫeaḋ
agat a ḋul suas ar ḃarr an spíce
an teampaill sin agus gan biaḋ na
deoċ a ḃeiṫ le fáġail agat ac léar
séideann an ġaoiṫe as punann
coirce 'steaċ i bpota bréan uisge
nú go dtiubrfaiḋ mise sgéula ċugat
co'n fáṫ ar ċaill Ridire an Ġáire
a ṡúl, a fiacla agus nac ndearna
sé aon ġáire le seaċt mbliana"
"Ó a Finn mac Cumail" ar seisean
ṫóig díom agus ṫóigfiḋ díot".
"Ní ṫóigfeaḋ" arsa Fionn mac Cumail.
Nuair a ċuaiḋ Fionn mac Cumail abaile
bí sé an-brónac. Suiḋ sé síos
'sa gcaṫaoir agus rinne sé osna

agus le méad a ḃí ag sé de ḃrígh an t-osna, pléasg an ċaṫaoir abhí faoi. D'éirigh an grabaire gearr gasta, rug sé ar ċamán agus ar liaṫróid tosuigh sé ag bualaḋ báire ar fud a tighe ċomh tréan agus dá mbeaḋ dá réag ina aġaiḋ. Rinne Fionn gáire. "Ó" ar seisean "a gasúir cé'bh'í cé'ar a bhfuil brón nó'l faic de ort-sa." "Ó ġeall me ḋuit" arsa an gasúr "nuair is mó do ḃrón go mbainfinn gáire asat." Ċuadar a ċodlaḋ. D'éirigheadar go moċ lá'r na báireaċ. Fuaireadar long faoi réir agus ċuadar ar ṫuairisg ridire an ġáire ḋuiḃ. Fuaradar long breaġ ṁór láidir 7 ṫugadar aġaiḋ ar an bhfairrge. Ḃí sí ag imṫeaċt ar nós an tsíġaoiṫe lá breáġ. Mar ḃí Fionn mac Cumhaill ar bord ḃí sí a breaṫnú

tairis ar gach taobh 7 an long ag imṫeacht leis
an siubhal céadna. Chonaic sé caisleán breágh
aoibhinn álainn nach raiḃ aon ḋaiġ sa doṁan
nach raiḃ air 7 ḋá ḋaṫ ar a ċloċ sin

Cén caisleán breágh aoibhinn álainn sin a
feicim?

Sin é caisleán Ṡorċa Óg na Mionnán
agus sí mo ṁáṫair-se í adeir an garsún
Feaċfaiḋ mé anall isteach 7 cuairt a ṫaḃairt
ar an gcaisleán 7 ná iṫ 7 ná ól aon
ḃlas dá dtugaiḋ mo ṁáṫair duit
ach ar ċoinníoll go léigfiḋ sí mise leat
agus gé an tairgint a ṫugas mé
orm. Céadach mac Rí na Sola
is ruḋ é nach maiṫ léi a ḋéanaiṁ
ach ġeall mé ná íosfa mé an caisleán gan
ḃreaṫ a ċaiṫeaṁ léigfiḋ sí mise leat

Nuair a ċuadar ċun an ċaisleáin
bí fáilte mór roimis Fionn mac Cumhaill
agus dubhradh leis suiḋe síos ċun bíḋ

an tám a raib toġa gaċ bíḋ ⁊ toġa gaċ ól

Annsan tarrangaire ṡeal ċuig an mbord tarraing sé a ċaṫaoir anaice an mbord agus d'iabair sé: Ní íosfaiḋ mé greim ná deoċ ar do bord ná in do ċaisleán aċ ar ċoinníoll go léigfiḋ tú mac rí na Sola liom.

Léigfiḋ mé leat é, ar sise, aċ go gcaiṫfiḋ tú gealladh dom go dtiuḃraiḋ tú ar ais é beo nó marḃ.

Ṫug sé an gealladh sin dí, go dtiuḃrad sé ar ais é beo nó marḃ. Ṡuiḋ sé isteaċ agus d'iṫ sé a ṡáiṫ den biaḋ breaġ a bí leagṫa faoi ar bord. Nuair a bí siad réiḋ d'ḟága siad slán ag Sorċa óg na Mionnán

Well ar sise nuair a ċiġir tú ag teaċt ar ais má ḃíonn sé beo bíoḋ bratai geal agat ar ċrann na loinge ⁊ má ḃíonn sé marḃ agat

bíoḋ bratai duḃ agat ar a ṫosaiġ
Ċuadar ċun seoil ⁊ ṫugadar agaiḋ
ar an tír 'na raiḃ Ridire an Gaisce Ḋuiḃ
ann. Ansoin arsa an Céadaí le Fionn
má ḃristear marḃ ⁊ an bratai duḃ a
ḃeiṫ agat ar ṫosaiġ na loinge báiḋfá
mo ṫiġearn sí nuair a ḃéas sí a'
teaċt ṫart timċeall an oileáin
Níor ṫairrig tiubraiḋ ar ḃiṫ ḋóiḃ
nó gur ḃuaileadar talaṁ i ríoċta
Ridire an Gaisce. Ḃí sé amuiġ is
nuair a ċonaic sé a teaċt iad
Cé ṁéad na gaisgiḋeaċ seo ? .i.
Dána ná sluaġ agaḋ
Má ḟéadann tú maṫḃócaiḋ mé iad
Rug sé féin ⁊ an Céadaí ar a
ċéile láṁ uaḋ láṁ uaċtair láṁ
uaisle na cosantaiṫe. Bíodar a'
cosantaċt go ndeaṗa sluaġ bogaḋ
~~[illegible]~~ cruaḋán ⁊ cruaḋán dan ḃogaḋ
gur tarraingeadar torbreac fíoruisge

trí lár na cloiche glaise. An ċéad fáisg
a ṫug an Ceadhaí faoi ċuir sé go bárra
lus an talaiṁ F. An ghrian foillse go
dtí na gualaí.

Fód glas orm a bhreaṫnaig ar rasan
'Ó a gairdín is fearr a connaic mé ariaṁ
ar an Ridge, lig ar sco mé agus
tuitfaidh mé riad ar bhí ann atá
mé a lorgairt.

Níl mé ag lorgairt fáil ar an Ceadhaí
ach smaointe do ṫronn anuas Cen
tar ar caill mé léargus go ṡúil,
go ċuid focla nó cén taí nach
ndearna mé aon gáire le seaċt
mbliana

Smaoinigh mé sin dó go
fonnmhar. Bhí mise anuraidh seal
dom' saoġal ní raiḃ rud ar bhí
á ċeartú uaim 7 mó bhí bhí sé
agam. Bhí saighdiúr maith agam do

Lean sé an gearrfhiaḋ nó go
ndeaċaiḋ sé isteaċ san
gcnocán glas úd ṫall

ṫóġa na ngaisgiḋeaċ aċ maidin Luain
Bealtaine ṫáinig an gearrfhiaḋ ar
an gcnocán glas sin ṫall ar t'aġaiḋ
agus ḋfiafruiġ sé a raiḃ mac Ríġ
na Ríṫe ann sin a leanfaḋ é.
Ḋúḃairt an mac ba sine go raiḃ.
D'éiriġ sé, ċuir sé a ċú le n-a ċois agus a
ṡeaḃac ar a ḃos agus ċuaiḋ sé
a' marcaiḋeaċt ar each caol dubh agus
ní faca mé ó ṡoin é. Níl aon maidin
Luain Bealtaine nár ṫáinig an gearrfhiaḋ
a raiḃ fleasg óir i gcúl a ċinn agus fleasg
airgid i gclár a éadain agus ḋfiafruiġeaḋ
sé an raiḃ mac Ríġ na Ríṫe ann sin
agus an raiḃ sé ar intinn aige é do
leanamhaint. Ní raiḃ aon maidin Luain
Bealtaine le seaċt mbliana nár ṫáinig
gur ṫug sé deireaḋ mo ċlainne ṁac leis.
Ṫáinig sé an tseaċtṁaḋ bliain agus
ḋfiafruiġ sé díom féin a ḋeanfainn

leis. Níor féad mé é a ṡiúbhlú leam
mé é nó go ndeacamaoid isteach
ins an gcrocán glas. Cé d'feicfinn
istigh ach an gaingideach féin ⁊ an Caithleach
Béarlach. Bhí an gaingideach leath ina
suidhe cois na teinead ⁊ tuirc bruisic
aige. Dúirt sé a fáilte dhi ⁊ níor ins
sé aon greim dom na dhoffraig sé
dhom an n-imreochainn cleas.
Cuir sé an slabhra faoi n-a muinéal
agus cait sé an ceann eile 'na
ig ann sa ⁊ thabair sé liom é a
cuir faoi mo muinéal agus cuirfeas
"Tarraing" ar tarraing
Tarraingféin", arsa mise.
Tarraing sé gur cuir sé ar mullach
mo cinn ins an teine gur bhruith
sé 'n gur dhóig sé tonnachaca mo
chos. Thuig mo cuid fiacal ⁊ mo
cuid gruaige ⁊ ní dearna mé

aon ġáire le seacht mbliana

Téanam uait arsa Céadtaí go raċaimid ar cuairt ċuca. Ċuadar go dtí an crocán. Ḃuail Céadtaí buille dá cos ar an gcrocán ⁊ d'osgail doras ann. Ḃí an gaisgiḋeaċ béarac agus an Ċailleaċ béarac istiġ.

Tabhair dom arsa Céadtaí an ṡlaitín draoiḋeaċta ⁊ an mála an earraplaideaċta. Tá siad annsin uait arsa an gaisgiḋeaċ liaṫ ar ċúl an ġábail eadair ⁊ tabhair leat iad.

Ṫug dom [illegible] mac Ridire an Ġáire idir a [illegible] agus comhairle.

Tá siad annsin arsa an Ċailleaċ ina gcloċa beaga ⁊ ina gcloċa móra ar fud an tíġe.

Ḃain an Céadtaí an draoiḋeaċt díobh agus nuair a connaic Ridire an

Gaire Dubh a seisear mac roimhe amaċ
ar a gcuid eaċraiḃ. Rinne sé aon
ġáire amháin agus ċuala an Sciaṫ
Sceimhlaí é a bhí thall i nÉirinn
agus ṫuit sé amaċ do ḃárr
spíce an teampuill 7 marbhuigheadh é.
Ḟiafraiġ flaiṫ ag Rígh an Ġáire agus
ag an seisear mac 7 sciúradar a gcuirp
go dtí an tOileán a raibh Boirċe óg
na Mionnán ina ċomhnaidhe ann.
Nuair a bhíodar a' gul tar an oileán
bhí an bhrácaċ bháin ar ċoṁair na
loinge ag tromm. Ḋtaga tromm
pláis 7 beannaiġ ag Céadaiċ mac
Rí na Dóla 7 ġlac sé buaḋaiċ
leis tair n-a ċabáir. Slán trí ṡaḋ
ġáiḃe 7 trí ṡaḋ conṫabairte agus
Rinne sé féin a ḃealaċ slán
go hÉirinn. Dubhairt an Ċeadaiċ
leis ná déanfaḋ trioblóid ar aor

zo [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] 70
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Corfabla [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

gan aon mhaith
gan [illegible] [illegible]

[illegible] bhas [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ó Maoldhia
[illegible] 15/10/30

An buachaillín Beag crosánta

bhí mé [illegible] [illegible] an [illegible] [illegible] o
fadó 7 bhí sé lá [illegible] a
bhí [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bhí
[illegible] [illegible] ag [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 7 bhí an
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] na [illegible] [illegible]
na [illegible] 7 na [illegible]
[illegible] [illegible] an [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mé
7 [illegible] [illegible] ar [illegible]
[illegible] [illegible] mé [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] an [illegible]
[illegible] a bhí [illegible] [illegible]
[illegible]

a rí 7 a mhaighistir an
mbeadh obair agat dom feasta
a bheadh a tógfadh oibre

Níl obair againn duit faoi
láthair 7 tá dhá réag againn
faoi láthair 7 níl le
déanamh acu ach ag foghlaimeacht

~~[illegible]~~

Chuig an rí gob do mbairse
sé lag teacht ag an teacht
7 go bhfeadfaí sé dul
ag feadaí leis an dá réag
féar lár na bparaic

Lár na bparaic chléas an
dá réag leis féin 7 dul

ag fanacht 7 ní raibh gleas
ar bith ag an ngarsún
bhí tú 7 seabhac 7
~~d'fhiafraig~~ malaid sceirr
ag caoin fear don darcóg

7 d'fhiafraigh an fear ceannais
de cé raibh sé ag dul

lib sé adair

bhfuil tú agam
níl

tá tú 7 seabhac ag caint
fear aca seo 7 níl
aon baogal duit dul ir
aon fhaic leob.
— d'fill sé ar ais 7 gabh
sé urraí sa gcoirgneac

bí [illegible] mór ar an mbóthar
bearnam [illegible] faoi n-a agaidh
ar
Domhnaigh [illegible] [illegible]

Cos ngearadar ag rince faoi
tré [illegible] geárra go
maith níl agam ga a é
áit an cair

⁊ tá mé ag Domhnaigh
margaidh leb mé bóthar
níl mé fealac agam
tráthnóna ná ag [illegible]
[illegible] agaib go bor
cleaḋa abairt agam ar
aon duine agaib

7 ná bíonn níos mó
agaibh-se ná agam-sa
bhéidh bog agaí orm
bóthar fánach 7 coimhthigh
sé lem anam faoi na cruca
7 coimhthigh nathfram inn
mbealaí féin
imthighthe lem am Cas
7 nuair ~~[illegible]~~ leag sé
síos an cas. Is fada
gur aithnigh gurbfearr 7
broc 7 ní mise a bhí
nuair aithnidhe ná mar

brodar marb aige féin
ṫaz an gcaí an méad.
níl mbeartaí sí féin
ar beartaí an cait
air
— dairíz ngaca Taulaiṫ roimie
bí sé 'na marbh
ionr tá anic ṫL go raib
a ṫeaṁaint marb anuiṫ
aige an oiread agus bí sé
indon iomcar
baint
ṫorṁs sé ṫ
gadraiṫ ireoiṫ ii go
bfeadtaṫ sé a n-iomcar

Ṡuiġis sé síos tá [illegible] ceangal
7 bí [illegible] níos aige 7
ceart ṗraoiċ nuair a
ġaoṫ an [illegible] réaġ
[illegible] gan [illegible] a raiḃ
[illegible] ní [illegible] aġat aċ an
meaḋ [illegible] bara a lá
níl [illegible] [illegible] an [illegible]
~~[illegible]~~ ann [illegible] [illegible]
7 [illegible] 7 [illegible]
ní an [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~
Saoraiḋṫe [illegible] [illegible]

bor cluana agam agus
cuile innse agaibh

buail sí bor cluana
ar cuile innse ⁊ cuir
sí cnáim a ġaill ar an
ag cuile innse acu

mar buaile a béar mar
na mbaile bairr bor cluana
agam gcái
⁊ mar buaile a béar
gibé na mbaile mar
mar bairr bor gai gur

bíodar sásta

Tógaimíd ~~slat~~ suícam ar cCeangal
an Chapaill ⁊ dúisig siad
sin. Nuair a bhí an t-ualach
ceangailte thug sí cnoc
go coirnéig ⁊ dá chnoc go
chruinlóg ⁊ trí cnoc
do léim síce ~~[illegible]~~ seaide.
⁊ ba cosúil le saíolu
go n-chnoc ó féin lear
an ualach a bhí air
Nuair a tainig sé

ucht ag an ní Cáit ní
do an malaí
Ní facadh aon [illegible]
a leiceadh. Tháinig an ní
féin ag [illegible] [illegible]
bhí ní ag caoineadh a
páiste nuair a tháinig
an dá péas.
[illegible] an
tháinig an buachaill [illegible]
[illegible] an [illegible]
[illegible] go raibh a
[illegible] [illegible] 7
a páiste [illegible]

Ní fhacaḃ fíor aca ceapaḋ.
a ḋeantanaiḋíṫ le ḟairċior
~~D~~ Fuagairt sé orra a
rigeaċt — go gcartaiḋ siad
~~t~~ an margaiḋ
Ḃuail sé ar an leiceann
aile amuigh ... agus
7 an crann a ... sé
ag teaċt ar maidin aṁaċ
sé ina ... ... go gráinne
— Dubairt an rí amuigh
go raiḃ sé fann ní
fuadaiċ leis ... na ...

Tiubraiḋ tú an buacaill
gearr ġnoḋáilte orm

Ní rabadar ailfaḋ na sléiḃ
nuair a ḋúiseaḋadar ar ḟeaḋ
7 naoi n-adairc 7 naoi mbeanna
ar gac adairc naoi n-uball
óir ar gac beann leaṫ-taoḃ
óir 7 leaṫ-taoḃ airgid. 15/

Tá mé breiṫ an ġaoiḋ a sin
adair an rí

an ḋainneoċaiḋ sé leat
a rí
ċainneoċaiḋ
leam sé an fiaḋ